

PANDECTELE

ROMÂNE

ROMANIAN PANDECTS

1/2019

Wolters Kluwer
Romania

EDITORIAL

11 Mircea DUȚU

Eterna problemă a „formelor fără fond”

DOCTRINĂ

19 Gabriela RĂDUCAN

Considerații asupra aplicabilității beneficiului cauzei de reducere la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege, consacrat prin art. 15 din O.U.G. nr. 78/2016, art. 30 din Legea nr. 656/2002 și art. 367 alin. (5) C. pen.

29 Tiberiu MEDEANU

Sistemul integrat de cadastru și carte funciară. Reglementări, imperfecțiuni, impedimente și propuneri

40 Teodor BODOAȘCĂ

Opinii critice referitoare la regimul juridic al operelor orfane în reglementarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe

56 Marius PETROIU

Încetarea contractului de muncă prin acordul părților, în România și țări din Uniunea Europeană. O abordare comparată, pentru o propunere de lege ferenda la reglementarea actuală

65 Silviu-Dorin ȘCHIOPU

Scurte considerații asupra art. 294 alin. (5¹) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale

72 Petruța-Elena ISPAS

The effects of termination and rescission on contracts

80 Petruța-Elena ISPAS

Efectele rezoluțiunii și rezilierii contractelor

87 Andrei-Bogdan MURGU

Privire critică asupra cazurilor în care poate fi instituită tutela copilului conform art. 110 din actualul Cod civil

STUDII DOCTRINARE PE MARGINEA PRACTICII JUDICIARE

99 Marius PETROIU, Alexandra VOINIA

Codul muncii interpretat de către Înalta Curte de Casație și Justiție, prin intermediul recursului în interesul legii

DIN ARHIVA PANDECTELOR ROMÂNE

111 Alexandru HAGI GHEORGHE, Vintilă DONGOROZ

Competență. Materie penală. Apelul parchetului. Desistare. Efecte în ce privește instanța competentă. Admisibilitate

JURISPRUDENȚĂ COMENTATĂ

127 Marius PETROIU

Daune morale. Proba prejudiciului moral. Comportamentul neadecvat și lipsit de etică al unui manager al angajatorului față de salariatul reclamant

134 Dan CIMPOERU

Judecarea unui apel inadmisibil. Nerespectarea de către instanța de drept comun a unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

138 Mihai MAREȘ, Adrian ȘANDRU

Înteruperea cursului justiției. Declinarea de competență

144 Mihai MAREȘ, Adrian ȘANDRU

Trafic de influență. Unitate naturală de infracțiuni. Unitate de infracțiune

150 Mihai MAREȘ, Adrian ȘANDRU

Eroarea asupra normei extrapenale. Abuz în serviciu. Desființarea unui înscris în cazul clasării

161 PRACTICĂ NEUNITARĂ

JURISPRUDENȚĂ NAȚIONALĂ

175 Cererea de recunoaștere și de încuviințare a executării hotărârii judecătorești în materia obligației de întreținere. Calitate procesuală activă (*C. Apel Pitești, secția I civilă, decizia nr. 945/2018 din 2 aprilie 2018, www.rolii.ro*)

177 Partaj judiciar. Construcții a căror edificare a început în timpul căsătoriei, pe terenul unuia dintre soți, și a continuat în timpul concubinajului. Inaplicabilitatea prezumției de comunitate. Consecințe probatorii (*C. Apel Suceava, secția I civilă, decizia nr. 12 din 23 ianuarie 2018*)

192 Cerere de strămutare de la un tribunal, întemeiată pe motive de bănuială legitimă raportat la calitatea de judecător la curtea de apel a uneia dintre părți. Competență materială (*C. Apel Suceava, secția I civilă, sentința civilă nr. 8 din 13 februarie 2018*)

196 Obligarea fostului angajator la eliberarea unei adeverințe pentru stabilirea pensiei de serviciu a magistratului prin raportare la o indemnizație de încadrare brută lunară stabilită la o valoare de referință sectorială de 445 lei. Înțelesul noțiunii de indemnizație avută în ultima lună de activitate (*C. Apel Suceava, secția I civilă, decizia civilă nr. 166 din 22 martie 2018*)

MERIDIANE JURIDICE

213 Andrei DUȚU

Curtea de Justiție a Uniunii Europene: titularul abonamentului unui serviciu de date răspunde pentru încălcarea dreptului de proprietate intelectuală realizată prin conexiunea respectivă

215 Andrei DUȚU

Franța: proiectul de lege-program pentru intervalul 2018-2022 privind reforma justiției (Adunarea Națională a Franței, nr. JUST1806695L)

ISTORIA JURIDICĂ

221 Mircea DUȚU

Cine a propus primul introducerea Codului Napoleon în România?

AGORA

225 Marius ANDREESCU

Contribuții ale jurisprudenței la dezvoltarea controlului de constituționalitate al legilor în România

239 Alexandrina ȘERBAN

Parlamentarismul – de la rațiune la raționalizare

EDITORIAL

ETERNA PROBLEMĂ A „FORMELOR FĂRĂ FOND”

Problema formelor instituțional-juridice fără fond, enunțată în a doua parte a secolului al XIX-lea, ocupă un loc semnificativ în dezbaterile aferente forjării unei culturi juridice românești și persistă, prin noi expresii, până astăzi.

„În aparență, după statistica formelor dinafară, românii posedă astăzi aproape întreaga civilizație occidentală. Avem politică și știință, avem jurnale și academii, avem școli și literatură, avem muzee, conservatorii, avem teatru, avem chiar o constituție. Dar în realitate toate acestea sunt producțiuni moarte, pretenții fără fundament, stafii fără trup, iluzii fără adevăr, și astfel cultura claselor mai înalte ale românilor este nulă și fără valoare, și abisul ce ne desparte de poporul de jos devine din zi în zi mai adânc”. Începând din 1868, faimoasa formulare a lui Titu Maiorescu a însoțit în permanență dezbaterile culturale românești, mai precis: dezbaterile culturale în jurul procesului de modernizare a societății noastre prin introducerea instituțiilor occidentale în forma în care acestea se găseau, cu precădere în Franța, la jumătatea secolului al XIX-lea; atunci când Maiorescu „critică «formele fără fond», respingând o schimbare culturală (introdusă prin «forme») indiferentă la materialul cultural preexistent («fondul»), o face pe temeiul unei *teorii a identității culturale* tributare evoluționismului organicist, care spune că orice cultură este (precum organismul viu) rezultatul „unei dezvoltări unice”, astfel că „schimbarea culturală nu poate veni decât *din interior*”^[1]. Devenită un adevărat „brand românesc”, pentru a aminti formularea lui Constantin Schifirneț^[2], teoria (ori mai bine zis: critica) formelor fără fond a fost reanalizată și în ultimii ani, fie ca expresie a ceea ce Lazăr Vlăsceanu și Marian-Gabriel Hâncean numeau într-o importantă lucrare din 2014 „dualismul instituțional” al societății românești înțeles drept „conflictul dintre obiceiurile pământului și instituțiile formal-juridice copiate”^[3]

[1] M. Mamulea, *Dialectica închiderii și deschiderii în cultura română modernă*, Ed. Academiei Române, București, 2007, p. 17-18.

[2] C. Schifirneț, *Formele fără fond, un brand românesc*, comunicare.ro, București, 2007.

[3] L. Vlăsceanu, M-G. Hâncean, *Modernitatea românească*, Ed. Paralela 45, București, 2014, p. 281.

din Occident, fie, dimpotrivă, ca „schemă (potențial) explicativă, în care abia pot fi puse construcții teoretice”, altfel spus ca o schemă care „are forma unei explicații, dar nu e încă o explicație, fiindcă mecanismul explicativ nu este indicat univoc, el putând fi construit în moduri diferite, în interpretări teoretice diferite”.^[4] Dacă așa stau lucrurile, și în condițiile în care chiar din formulările de mai sus rezultă cu claritate dimensiunea juridică a acestei problematice, nu ar fi lipsit de interes să ne întrebăm în ce mod anume a fost construit acest mecanism explicativ în știința juridică românească și care este interpretarea teoretică dată acestuia de către juriștii români, eventual chiar în cadrul unei autentice teorii a (modernizării) dreptului românesc.

De la bun început, încercarea de a răspunde la această întrebare este de natură să evidențieze o maladie de mult cronicizată a dreptului nostru, câtă vreme, așa cum am arătat cu altă ocazie, „decalajul dintre forma juridică, instituțiile noi și fondul social concret al realităților românești”^[5] provocat de adoptarea codului civil din 1864 și celelalte componente ale reformei juridice moderne a fost perpetuat și cu ocazia înlocuirii acestora de către noile reglementări din 2009 și 2014. Așa arătau și alți civilişti români, de pildă la elaborarea Noului Cod civil „s-au preluat, de multe ori haotic, texte din cel puțin cinci, șase sisteme legislative naționale (Codul civil Quebec, Codul civil italian, Codul elvețian al obligațiilor, Codul civil german, Codul civil olandez etc.), plus două, trei reglementări sau proiecte de reglementări internaționale (Principiile UNIDROIT, Principiile dreptului european al contractelor), multe dintre acestea incompatibile în anumite privințe unele cu altele” și că, chiar dacă „este normal ca o reglementare de amploarea unui cod civil să se inspire din alte sisteme de drept în privința soluțiilor pe care le adoptă”, nu mai puțin „de la preluarea soluțiilor până la preluarea aproape identică a multor texte, așa cum s-a întâmplat în cazul nostru, este o distanță foarte lungă, care nu ar fi trebuit să fie parcursă”, fiind însă și mai grav faptul că «preluările» s-au făcut fără sistem, adică fără să se aibă în vedere anumite idei călăuzitoare în jurul cărora să se coaguleze reglementările punctuale”.^[6] Istoricul și juristul Alexandru D. Xenopol încă din 1871, atunci când acesta arăta că „nu introducerea principiilor celor mari de viață a timpurilor moderne este cauza mai adâncă a turburărilor vieții noastre publice, ci împrumutarea formelor și legilor speciale sub care acele principii căutau a fi realizate la popoare străine”^[7], criticând tocmai obstinția legiuitorului român de a prelua formele juridice străine și lipsa de preocupare pentru ideile și principiile universale^[8], în condițiile în care tocmai acestea din urmă ar fi putut și ar fi trebuit să se regăsească în forme juridice construite pornind de la specificul

^[4] A. Miroiu, *Fuga de competiție. O perspectivă instituțională a societății românești*, Ed. Polirom, București, 2016, p. 250.

^[5] M. Duțu, *Noul Cod civil – o etapă importantă în dezvoltarea dreptului privat român*, în M. Uliescu (coord.), *Noul Cod Civil – Studii și comentarii*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București 2012, p. 7-40 (40).

^[6] D. Chirică, *Noul Cod civil – direcții de evoluție*, în *Pandectele Române* nr. 4/2013, p. 9-15 (10).

^[7] A.D. Xenopol, *Reforma așezămintelor noastre*, în E. Lovinescu (ed.), *Antologia ideologiei Junime*, București, 1942, p. 205-227 (208).

^[8] M. Guțan, *Legal Transplant as Socio-Cultural Engineering in Modern Romania*, în M. Stolleis ș.a. (Hg.), *Konflikt und Koexistenz. Die Rechtsordnungen Südosteuropas im 19. und 20. Jahrhundert*, Band 1: Rumänien, Bulgarien, Griechenland, Klostermann, Frankfurt, 2015, p. 481-530 (509).

fondului tradițional românesc^[9]. Încă în anul 2013, profesorul Manuel Guțan arăta într-un studiu consacrat problemei reflectării formelor fără fond în rândul juriștilor români că „marea majoritate a lucrărilor juridice, în special cele de istorie a dreptului românesc, ignoră această problemă, limitându-se în cel mai bun caz la o referință indirectă”^[10]. Explicația acestei stări de lucruri poate fi găsită însă în însăși „(i)logica transplantului juridic românesc”^[11] evidențiată de profesorul Guțan în faptul că receptarea instituțiilor franceze s-a realizat fără a fi luate în considerare soluțiile alternative oferite aceluiași probleme de către alte ordini juridice, dar care poate fi extinsă dincolo de preluarea instituțiilor juridice ca atare la nivelul preluării gândirii juridice înseși, juriștii români aderând fără rezerve și la orientarea spirituală a școlii exegetice în vogă încă în Franța celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. În acest fel, dreptul românesc modern este construit pe bazele unei gândiri juridice limitată la explicarea formală a dispozițiilor normative cuprinse în codul civil, cu excluderea din câmpul exegezei a ceea ce abia un secol mai târziu Anita Naschitz înțelegea – pe urmele lui François Génys – prin factorii de configurare a dreptului^[12], în special a acelora care constituie din perspectivă istorică identitatea normativă a unei ordini sociale concrete.

Din această perspectivă, critica formelor fără fond, care pornește de la premisa că fiecare cultură are un fundament spiritual specific și definitoriu, pe temeiul căruia își edifică propriile forme sau elemente de cultură și civilizație, astfel că acestea din urmă nu pot fi deplasate dintr-un spațiu social în altul „desprinse de «fondul» care le-a generat” fără a-și pierde eficacitatea, neputând deveni la rândul lor în spațiul cultural receptor „un produs firesc, legitim și necesar al spiritului autohton”^[13], putea fi înțeleasă în același timp ca o pledoarie pentru un alt fel de gândire juridică. Nu întâmplător, în măsura în care referințele juridice ale teoriei formelor fără fond amintite există, ele privesc – mai ales în lucrări recente – Școala Istorică a Dreptului, dezvoltată în Germania de Friedrich von Savigny pornind tocmai de la înțelegerea dreptului ca parte integrantă a fondului cultural al fiecărui popor. Pornind de la aceste referințe, dr. Tudor Avrigeanu a încercat la rândul său o analiză a teoriei formelor fără fond din perspectiva receptării ideilor Școlii Istorică^[14], faptul că doctrina juridică românească pare să nu fi receptat niciodată ideile lui

[9] C. Folschweiller, *Philosophie et nation. Les Roumains entre question nationale et pensée occidentale au XIXe siècle*, Honore Champion, Paris, 2017, p. 312: „Il aurait fallu en quelque sorte n'introduire que les formes générales et non le contenu particulier des modèles étrangers. Les principes auraient mis en forme le fond local du droit et de la vie publique, l'auraient modernisé sans le dénaturer”. – A se vedea asupra acestor corelații T. Avrigeanu, „*Ideii călăuzitoare*” ca *leitende Grundsätze*?, în D. A. Popescu et al (ed.), *În Onorarea Dan Chirică. Între dogmatica dreptului și rațiunea practică*, Ed. Hamangiu, București, 2018, p. 63-76.

[10] M. Guțan, *Le droit comparé contemporain et l'actualité de la théorie des «formes sans fond» en Roumanie*, *Revue de droit international et de droit comparé* 3 (2013), p. 427-454 (428).

[11] M. Guțan, *Construind dreptul românesc modern – o cazuistică a importului juridic*, *Acta Universitatis Lucian Blaga* 2005, p. 156-170 (158).

[12] A. Nachitz, *Teorie și tehnică în procesul de creare a dreptului*, Ed. Academiei, București, 1969, p. 21.

[13] M. Mamulea, *Dialectica închiderii și deschiderii ...*, *op. cit.*, p. 138.

[14] T. Avrigeanu, *Spiritul poporului și poporul spiritului în drept. Romanticism și romanitate în receptarea Școlii Istorică a Dreptului în România*, în M. Nicolae et al (ed.), *În onorarea Valeriu Stoica. Drepturi, libertăți și puteri la începutul mileniului al III-lea*, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 277-299.

Savigny despre *știința juridică*, concepută de marele jurist german ca o veritabilă alternativă la codificare ca demers complex de modernizare a dreptului, pornind în egală măsură de la fondul cultural național și de la tradiția cu vocație universală a dreptului roman. Mai ales în condițiile în care atâția exegeți deplâng nu fără justificare caracterul prea general și vag al «formelor» și al «fondului» așa cum apar acestea în formulările lui Titu Maiorescu și ale celor care i-au urmat acestuia, nu poate fi niciodată îndeajuns puternic subliniat faptul că pentru Maiorescu – așa cum reiese cu claritate din faimoasa scriere îndreptată de acesta *Contra școlii Bărnuțiu* – prima formă fără fond identificată cu claritate ca atare este tocmai dreptul roman, iar aceasta face ca întreaga teorie a formelor fără fond să poată fi înțeleasă în primul rând ca o teorie juridică și abia apoi ca o doctrină culturală în sensul larg al acestui termen. Altfel spus, dacă până acum această teorie a putut fi considerată ca ținând cu precădere de competența istoricilor (literari), a sociologilor ori a filosofilor români, ea poate și trebuie considerată de acum în primul rând ca o teorie a (istoriei) dreptului românesc modern.

La prima vedere, o asemenea concluzie poate părea surprinzătoare. Cu toate acestea însă, istoria dezbaterilor culturale poate oferi o seamă de argumente în acest sens, de la considerațiile lui A.D. Xenopol asupra dreptului roman (și englez!) până la polemica lui Zigu Ornea împotriva Junimii și a Școlii Istorice a Dreptului. Poate unul dintre cele mai revelatoare episoade, pe cât de important, pe atât de neglijat până acum, îl constituie însă referirile lui Eugen Lovinescu la concepția tradiționaliștilor asupra dreptului românesc, cu referire explicită la poziția academicianului Andrei Rădulescu. „Tendența de a vedea în «drept» o creațiune națională este caracteristică tuturor popoarelor. Și unii scriitori germani, de pildă, au căutat să descopere un «drept german», înlocuit abia în veacurile XII-XVI de dreptul roman; în realitate, nici nu exista un «drept german»”: în acest pasaj care inaugurează secțiunea consacrată dreptului românesc din celebra sa *Istorie a civilizației române moderne*, Lovinescu trimite pentru susținerea ideii expuse la primul capitol din nu mai puțin celebra *Istorie a dreptului roman în Evul Mediu* a lui Friedrich Carl von Savigny, continuând apoi cu o analiză destul de amănunțită a lucrării lui Andrei Rădulescu despre *Cultura juridică românească în ultimul secol*, a cărei concluzie este că și potrivit acestuia din urmă „formula clasică a tradiționalismului” este susținută numai în mod nominal: „Nemăiregretând deci codul Calimachi, a cărui tradiție națională era reprezentată mai mult prin Basilicale și prin codul austriac, ne regăsim bucuria în paragrafele Codului civil Napoleon sau ale codului comercial italian și, prin ele, în linia mării tradiții juridice a poporului roman, adevăratul creator al dreptului, iar tradiționalismul nostru juridic rămâne mai mult... o tradiție verbală și o atitudine convențională”. Pe de altă parte însă, atunci când Rădulescu împărțea istoria dreptului românesc modern într-o perioadă care merge de la 1800 la 1864 și într-o alta, care leagă adoptarea codului Alexandru Ioan I de propriul său timp^[15], criteriul de diferențiere consta tocmai în modul în care s-a realizat de fiecare dată receptarea dreptului străin: de o parte precauție și preocupare pentru asigurarea unei legături cu tradiția juridică românească și cu societatea românească însăși, de altă parte, un transplant juridic destinat să asigure o înnoire masivă și cu orice

^[15] A. Rădulescu, *Cultura juridică românească în ultimul secol*, București, 1923, p. 9.

preț. Ca și în cazul lui Savigny, unde tradiționalismul și modernitatea coexistă într-o formulă net diferită de ideologia codificării, și concepția lui Andrei Rădulescu poate oferi o perspectivă juridică nouă asupra evoluției dreptului românesc modern, cu atât mai actuală astăzi cu cât România pare a se afla din nou în siajul importării unor forme străine a căror legătură cu fondul autohton este tot atât de inexistentă ca și cea a inovațiilor instituționale postmoderne precum cele care amenință ramuri precum dreptul familiei cu marea tradiție juridică a dreptului roman.

Persistența până astăzi și repetarea periodică a dilemei „formelor fără fond” în dreptul român este semnul cel mai evident al meandrelor manifestate în planul cristalizării și afirmării culturii juridice naționale. Într-adevăr, „transplantul” legislativ aferent momentului fondator 1859-1866, justificat ca o condiționare a unificării, acceptării europene și întemeierii statului român modern, ca unul de „interes european” a presupus o operațiune pe măsură și în plan doctrinar și jurisprudențial. Percepțiile culturale ale fenomenului erau evidente; așa se face că M. Kogălniceanu considera că Europa ne deschide porțile, dar spre a-i trece pragul și aparține efectiv trebuie să-i acceptăm și să promovăm instituțiile și legile sau constatarea contelui Walenski, ministrul de externe al Franței, în cadrul Conferinței plenipotențiarilor puterilor garante privind pregătirea Convenției de la Paris (1858), că Principatele Unite au nevoie, spre a deveni ceea ce urmărea proiectul european, de instituții mari, precum Înalta Curte de Casație și Justiție.

Creșterea fondului pe măsura formelor a avut loc treptat, dar în ritm rapid, sens în care romanitatea originilor și tradițiilor juridice și reperiile neolatine ale modernității juridice au jucat un rol major. Asimilarea formelor juridico-instituționale europene a făcut ca la începutul secolului al XX-lea în Vechiul Regat să se poată vorbi deja de structurarea unui drept român, din triplă perspectivă: normativă, doctrinară și jurisprudențială, care a putut să reprezinte liantul unificării legislative din perioada interbelică și premisa consolidării unității juridice românești. Numai astfel, spre sfârșitul anilor 1930, a devenit posibil saltul spre o robustă și autentică dezvoltare juridică românească, o știință a dreptului și o cultură juridică națională, cu o compatibilitate nemiștinată până atunci între fond și formă.

Perioada „socialismului real” (1947-1989) de deviere a dezvoltării normale a țării, în sens sovietic, a generat o nouă formă de manifestare a „formelor fără fond”, inclusiv și mai ales în privința instituțiilor și a vieții juridice, care a încercat a fi mascată și oarecum atenuată și prin celebra teorie a „constantelor dreptului”.

După 1989 și până astăzi, pășind într-o nouă epocă a spiralei integrării euroatlantice și mai ales a impunerii globalizării, reînvie dilema „formelor fără fond” și solicită considerații și concluzii pe măsură.

Prof. univ. dr. Mircea DUȚU

Considerații asupra aplicabilității beneficiului cauzei de reducere la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege, consacrat prin art. 15 din O.U.G. nr. 78/2016, art. 30 din Legea nr. 656/2002 și art. 367 alin. (5) C. pen.

Prof. univ. dr. **Gabriela RĂDUCAN**

ABSTRACT

This study aims to analyze whether the benefit of the cause of halving the limits of the punishment as provided by law, under art. 15 of G.E.O. no. 78/2016, which entirely reflects the norm of art. 18 of Law no. 508/2004^[1] (*in the case of offences within the competence of the Directorate for the Investigation of Organized Crime and Terrorism*), art. 30 of Law no. 656/2002 (*in the case of money laundering offences*) and art. 367(5) of the Criminal Code (*in the case of the offence of setting up an organized criminal group*) also applies to the person who, in committing one of the offences within the competence of the Directorate for the Investigation of Organized Crime and Terrorism, during the prosecution denounces and facilitates the identification and prosecution of other participants in the commission of the offence if, as a result of the action of denouncing and facilitating the identification and prosecution of a participant, the prosecution against this participant was initiated, preventive measures were taken against him, but – in the end - the bill of indictment disposed of its classification. In particular, we consider that the granting by the criminal court of the benefit of the cause of halving the limits of the punishment as provided by law is not and cannot be conditional on the prosecution or conviction of the person denounced, but the denunciation must not be done in a formal or fictitious way, but in a real way, independent of the prosecutor's decision on the measures he will eventually take with regard to the person denounced.

Keywords: *punishment, cause of reduction of the punishment limits, denunciation, classification, referral, conviction, non-discrimination, separation of powers in the state.*

^[1] Article 18 of Law no. 508/2004, reads as follows: "The person who has committed one of the offences assigned by this law within the competence of the Directorate for the Investigation of Organized Crime and Terrorism and who, during the prosecution, denounces and facilitates the identification and prosecution of other participants in the commission of the offence, benefits from the halving of the limits of the punishment stipulated by law".

Studiul de față își propune să analizeze dacă beneficiul cauzei de reducere la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege, consacrat prin art. 15 din O.U.G. nr. 78/2016, care reia întocmai norma art. 18 din Legea nr. 508/2004^[2] (*în cazul infracțiunilor de competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism*), art. 30 din Legea nr. 656/2002 (*în cazul infracțiunilor de spălare a banilor*) și, respectiv, art. 367 alin. (5) C. pen. (*în cazul infracțiunii de constituirea unui grup infracțional organizat*) se aplică și persoanei care, comițând una dintre infracțiunile de competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor participanți la săvârșirea infracțiunii, în cazul în care, urmare a acțiunii de denunțare și facilitare a identificării și tragerii la răspundere penală a unui participant, s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva acestui participant, s-au dispus măsuri preventive în privința acestuia, dar – finalmente – prin rechizitoriul s-a dispus clasarea. În concret, opinăm în sensul că acordarea de către instanța penală a beneficiului cauzei de reducere la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege nu este și nu poate fi condiționat de trimiterea în judecată sau de condamnarea persoanei denunțate, însă este necesar ca denunțul să nu fie făcut în mod formal ori fictiv, ci în mod real, independent de decizia procurorului cu privire la măsurile pe care le va lua în final asupra persoanei denunțate.

Cuvinte-cheie: pedeapsă, cauză de reducere a limitelor pedepsei, denunț, clasare, trimitere în judecată, condamnare, nediscriminare, separația puterilor în stat.

Legislație relevantă: O.U.G. nr. 78/2016, art. 15; Legea nr. 656/2002, art. 30; C. pen., art. 367 alin. (5)

În practica judiciară actuală nu există un punct de vedere unitar cu privire la cazurile și/sau condițiile în care se poate acorda beneficiul cauzei de reducere la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege, consacrat prin art. 15 din O.U.G. nr. 78/2016, care reia întocmai norma art. 18 din Legea nr. 508/2004 (*în cazul infracțiunilor de competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism*), art. 30 din Legea nr. 656/2002 (*în cazul infracțiunilor de spălare a banilor*) și, respectiv, art. 367 alin. (5) C. pen. (*în cazul infracțiunii de constituirea unui grup infracțional organizat*).

De pildă, prin sentința penală nr. 53 din 26 martie 2018 a Curții de apel București, secția a II-a penală (nepublicată) s-a reținut că «*nu poate fi admisă solicitarea inculpaților (...) în sensul reținerii cauzelor de reducere a pedepsei prevăzute de art. 15 din O.U.G. nr. 78/2016 – care reia dispozițiile art. 18 din Legea nr. 508/2004 – (în cazul infracțiunii de delapidare), art. 30 din Legea nr. 656/2002 (în cazul infracțiunii de spălare a banilor) sau art. 367 alin. (1) C. pen. (în cazul*

^[2] Art. 18 din Legea nr. 508/2004, avea următorul conținut „Persoana care a comis una dintre infracțiunile atribuite prin prezenta lege în competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor participanți la săvârșirea infracțiunii beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege”.

infracțiunii de constituirea unui grup infracțional organizat), ca urmare a denunțurilor formulate de cei doi inculpați împotriva inculpatului (...), dat fiind că, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) C. pr. pen., s-a dispus clasarea acțiunii penale față de (persoana denunțată – n.a.), pentru săvârșirea infracțiunilor de constituirea unui grup infracțional organizat (în forma sprijinirii), prevăzută de art. 367 alin. (1) C. pen., și trafic de influență, prevăzut de art. 291 C. pen. Or, art. 15 din O.U.G. nr. 78/2016, similar art. 30 din Legea nr. 656/2002, și art. 367 alin. (5) C. pen. prevăd că beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege persoana care „(...) în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor participanți la săvârșirea infracțiunii”, respectiv „înlesnește, în cursul urmăririi penale, aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat”, **condiția referitoare la tragerea la răspundere penală a altor participanți la săvârșirea infracțiunii, ori a unuia sau mai multor membri ai grupului infracțional organizat nefiind îndeplinită în situația în care față de persoanele denunțate s-a dispus clasarea, cum este cazul în speță.**» Instanța de fond reține că: „în cauză nu va fi aplicată cauza de reducere a prevederilor art. 10 (credem că se referă la art. 18, așa cum am invocat) din Legea nr. 508/2004, nefiind întrunite condițiile prevăzute de lege pentru aplicarea acestui text de lege, deoarece **denunțul împotriva (persoana denunțată – n.a.), nu s-a materializat**”.

Precizăm că în cazul analizat, urmare a acțiunii de denunțare și facilitare a identificării și tragerii la răspundere penală a unui participant, **s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva acestui participant, s-au dispus măsuri preventive în privința acestuia, dar – finalmente – prin rechizitoriu s-a dispus clasarea.** Cu toate acestea, așa cum se observă din soluția redată asupra acestui aspect mai sus, în mod hilar, persoanelor care au denunțat acest participant **nu li s-a reținut și aplicat beneficiul legal al cauzei de reducere a pedepsei.**

În fapt, doi dintre inculpații din cauză au formulat un denunț împotriva unui participant, pentru săvârșirea de către acesta a uneia dintre infracțiunile din competența **Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism**, respectiv de săvârșirea infracțiunilor de constituire a unui grup infracțional organizat (în forma sprijinirii), prevăzută de art. 367 alin. (1) C. pen. și de trafic de influență, prevăzută de art. 291 C. pen. **Urmare a denunțului,** Parchetul – D.I.I.C.O.T. a desfășurat **acte de cercetare și urmărire penală, materializate în mai multe volume, a pus în mișcare acțiunea penală împotriva respectivului participant, s-a dispus măsura preventivă a controlului judiciar față de această persoană, însă, neobținând suficiente probe în cursul urmăririi penale, prin rechizitoriu s-a dispus față de acesta o soluție de clasare în temeiul art. 16 alin. (1) lit. b) C. pr. pen., pentru săvârșirea infracțiunilor de constituirea unui grup infracțional organizat (în forma sprijinirii), prevăzută de art. 367 alin. (1) C. pen., și trafic de influență, prevăzută de art. 291 C. pen.**

Așadar, **denunțurile s-au materializat exact în sensul vizat de legiuitor prin cele trei norme legale la care ne-am referit mai sus, nefiind vorba de un simplu denunț nefondat, însă, faptul că la sfârșitul urmăririi penale, procurorul de caz nu a reușit să strângă suficiente dovezi pentru a trimite și această persoană în judecată, apreciem că nu poate fi imputat inculpaților – denunțatori și nici nu-i poate lipsi pe aceștia de beneficiul pe care legea li-l acordă,** cu atât mai mult cu cât, însuși procurorul de caz a menționat că inculpații – denunțatori **ab initio** au recunoscut în totalitate faptele pentru care au și fost trimiși ulterior în judecată și că au colaborat cu organele de urmărire penală pe tot parcursul desfășurării acesteia, inclusiv în sensul de a identifica și facilita tragerea la răspundere penală a persoanei denunțate.